

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2023 m. kovo 2 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė – Teismų bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose – Direktyva 2014/41/ES – Europos tyrimo orderis – 1 straipsnio 1 dalis – Sąvoka „teisminė institucija“ – 2 straipsnio c punktas – Sąvoka „išduodančioji institucija“ – Mokesčių administratoriaus sprendimas, kuris nebuvo patvirtintinas teismo ar prokuroro – Mokesčių administratorius, kuris, atlikdamas mokesčių baudžiamąjį tyrimą, prisiima prokuratūros teises ir pareigas“

Byloje C-16/22

dėl *Oberlandesgericht Graz* (Graco aukštesnysis apygardos teismas, Austrija) 2021 m. gruodžio 21 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2022 m. sausio 6 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje dėl Europos tyrimo orderio pripažinimo ir vykdymo prieš

MS,

dalyvaujant

Staatsanwaltschaft Graz,

Finanzamt für Steuerstrafsachen und Steuerfahndung Düsseldorf,

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kuriį sudaro kolegijos pirmininkė K. Jürimäe (pranešėja), teisėjai M. Safjan, N. Piçarra, N. Jääskinen ir M. Gavalec,

generalinis advokatas M. J. Richard de la Tour,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- MS, atstovaujamos *Rechtsanwalt J. Herbst*,
- Austrijos vyriausybės, atstovaujamos A. Posch, J. Schmoll ir M.-T. Rappersberger,

* Proceso kalba: vokiečių.

- Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos J. Möller, P. Busche, M. Hellmann ir D. Klebs,
- Europos Komisijos, atstovaujamos S. Grünheid ir M. Wasmeier,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2014 m. balandžio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/41/ES dėl Europos tyrimo orderio baudžiamosiose bylose (OL L 130, 2014, p. 1) 1 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos ir 2 straipsnio c punkto i papunkčio išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant prašymą vykdyti Austrijoje Europos tyrimo orderį, kurį *Finanzamt für Steuerstrafsachen und Steuerfahndung Düsseldorf* (Diuseldorfo mokestinių baudžiamųjų bylų ir mokestinių tyrimų tarnyba, Vokietija) (toliau – Diuseldorfo mokestinių baudžiamųjų bylų tarnyba) išdavė dėl MS.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 3 Direktyvos 2014/41 5–8 konstatuojamosios dalys suformuluotos taip:

- „(5) <...> tapo aišku, kad dabartinė įrodymų rinkimo sistema yra pernelyg suskaidyta ir sudėtinga. Todėl reikia naujo požiūrio.
- (6) 2009 m. gruodžio 10–11 d. priimtoje Stokholmo programoje Europos Vadovų Taryba išreiškė nuomonę, kad reikėtų tęsti išsamios sistemos, skirtos įrodymams rinkti tarpvalstybinio pobūdžio bylose, kuri būtų grindžiama tarpusavio pripažinimo principu, kūrimą. Europos Vadovų Taryba nurodė, kad šioje srityje galiojantys aktai sudaro nevientisą sistemą ir kad reikia naujo požiūrio, pagrįsto tarpusavio pripažinimo principu, be to, kad taip pat būtina atsižvelgti į tradicinės savitarpio teisinės pagalbos sistemos lankstumą. Todėl Europos Vadovų Taryba paragino sukurti išsamią sistemą, kuri pakeistų visus šiuo metu šioje srityje galiojančius aktus, įskaitant Pamatinį sprendimą 2008/978/TVR [2008 m. gruodžio 18 d. Tarybos sprendimas dėl Europos įrodymų orderio, skirto gauti daiktus, dokumentus ir duomenis siekiant juos naudoti baudžiamuosiuose procesuose (OL L 350, 2008, p. 72.)], kuri, kiek įmanoma, būtų taikoma visų rūšių įrodymams, kurioje būtų nustatyti įvykdymo terminai ir pagal kurią, kiek įmanoma, būtų apriboti atsisakymo vykdyti orderį pagrindai;

- (7) šis naujas požiūris turėtų būti grindžiamas vienintele priemone, kuri vadinama Europos tyrimo orderiu (toliau – ETO). ETO turėtų būti išduodamas vienai ar kelioms konkrečioms tyrimo priemonėms vykdyti ETO vykdančioje valstybėje (toliau – vykdančioji valstybė), siekiant surinkti įrodymus. Tai apima ir įrodymų, kuriuos vykdančioji institucija jau turi, gavimą;
- (8) ETO taikymo sritis turėtų būti horizontali, todėl jis turėtų būti taikomas visoms tyrimo priemonėms, kuriomis siekiama surinkti įrodymus. <...>

4 Šios direktyvos 1 straipsnio „Europos tyrimo orderis ir pareiga jį vykdyti“ 1 dalies pirmoje pastraipoje numatyta:

„Europos tyrimo orderis (ETO) – valstybės narės (toliau – išduodančioji valstybė) teisminės institucijos priimtas arba patvirtintas teisminis sprendimas, kad kitoje valstybėje narėje (toliau – vykdančioji valstybė) būtų įvykdyta viena ar kelios konkrečios tyrimo priemonės siekiant gauti įrodymų pagal šią direktyvą.“

5 Minėtos direktyvos 2 straipsnyje „Terminų apibrėžtys“ nustatyta:

„Šioje direktyvoje taikomos šios terminų apibrėžtys:

<...>

c) „išduodančioji institucija“:

- i) teisėjas, teismas, tiriantysis [ikiteisminį tyrimą atliekantis] teisėjas ar prokuroras, kompetentingas atitinkamoje byloje; arba
- ii) bet kuri kita kompetentinga institucija, kaip apibrėžė išduodančioji valstybė, konkrečioje byloje veikianti kaip baudžiamajame procese tyrimą atliekanti institucija, pagal nacionalinę teisę kompetentinga nurodyti rinkti įrodymus. Be to, prieš perduodant ETO vykdančiajai institucijai, patikrinus, ar jis atitinka šioje direktyvoje nustatytas ETO išdavimo sąlygas, visų pirma 6 straipsnio 1 dalyje išdėstytas sąlygas, išduodančiosios valstybės teisėjas, teismas, ikiteisminio tyrimo [ikiteisminį tyrimą atliekantis] teisėjas ar prokuroras patvirtina ETO. Jei ETO patvirtino teisminė institucija, ta institucija ETO perdavimo tikslais taip pat gali būti laikoma išduodančiąja institucija;

<...>

6 Tos pačios direktyvos 4 straipsnyje „Procesų, kuriuose gali būti išduotas ETO, rūšys“ nustatyta:

„ETO gali būti išduotas:

- a) baudžiamajame procese, kurį pradėjo teisminė institucija ar kuris gali būti pradėtas teisminėje institucijoje dėl nusikalstamos veikos pagal išduodančiosios valstybės teisę;
- b) administracinių institucijų pradėtame procese dėl veikų, už kurias pagal išduodančiosios valstybės teisę baudžiama kaip už teisės normų pažeidimus, ir kai dėl jų gali būti priimtas sprendimas pradėti procesą teisme, turinčiame jurisdikciją visų pirma baudžiamosiose bylose;

c) teisminių institucijų pradėtame procese dėl veikų, už kurias pagal išduodančiosios valstybės nacionalinę teisę baudžiama kaip už teisės normų pažeidimus ir kai dėl jų gali būti priimtas sprendimas pradėti procesą teisme, turinčiame jurisdikciją visų pirma baudžiamosiose bylose, ir

d) a, b ir c punktuose nurodytų rūšių procesas dėl nusikalstamų veikų ar pažeidimų, už kuriuos išduodančiojoje valstybėje gali būti patrauktas atsakomybėn arba baudžiamas juridinis asmuo.“

7 Direktyvos 2014/41 33 straipsnio „Pranešimai“ 1 ir 2 dalyse numatyta:

„1. Ne vėliau kaip 2017 m. gegužės 22 d. kiekviena valstybė narė praneša [Europos] Komisijai:

a) kuri institucija ar institucijos pagal savo nacionalinę teisę yra kompetentinga (-os) pagal 2 straipsnio c ir d punktus, kai ta valstybė narė yra išduodančioji valstybė arba vykdančioji valstybė;

<...>

2. Kiekviena valstybė narė taip pat gali Komisijai pateikti būtinų dokumentų, kurių ji reikalautų pagal 22 straipsnio 4 dalį, sąrašą.“

8 Šios direktyvos A priede pateiktoje Europos tyrimo orderio formoje yra K skirsnis, jame, be kita ko, turi būti nurodyta Europos tyrimo orderį išdavusios institucijos rūšis, t. y. teisminė institucija ar kita kompetentinga institucija, kaip apibrėžta išduodančiosios valstybės teisėje. Šioje formoje taip pat yra L skirsnis, kuriame prireikus turi būti nurodyti Europos tyrimo orderį patvirtinusios teisminės institucijos duomenys.

Vokietijos teisė

9 2017 m. kovo 14 d. Vokietijos Federacinės Respublikos nuolatinės atstovybės Europos Sąjungoje išsiųstu pranešimu-laišku ši valstybė narė, remdamasi Direktyvos 2014/41 33 straipsnio 1 ir 2 dalimis, nurodė:

„Atsižvelgiant į federalinių žemių jurisdikcijos taisykles, taikytinas Vokietijoje, išduodančiosios ir vykdančiosios institucijos gali būti, pirma, visos teisminės institucijos, taigi, ir *Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof* [(Federalinis generalinis prokuroras prie Aukščiausiojo Federalinio Teismo, Vokietija)], prokuratūros, generalinės prokuratūros, *Zentrale Stelle in Ludwigsburg* [(Nacionalsocialistinių nusikaltimų tyrimo krašto teismų administracijų centrinis biuras, Ludvigsburgas, Vokietija)] ir visi teismai, kompetentingi nagrinėti baudžiamąsias bylas.

Antra, išduodančiosios ir vykdančiosios institucijos taip pat gali būti administracinės institucijos, kurios pagal Vokietijos teisę turi kompetenciją persekioti ir bausti už administracinės teisės pažeidimus.

Dėl prašymų, kuriuos Vokietijos administracinės institucijos pateikia kitai Sąjungos valstybei narei, pažymėtina, kad pagal [Direktyvos 2014/41] 2 straipsnio c punktą juos iš esmės turi patvirtinti prokuratūra prie regioninio teismo, kurio jurisdikcijoje yra administracinės institucijos būstinė. Nukrypstant nuo to, kas išdėstyta, federalinės žemės gali dėl šio patvirtinimo suteikti jurisdikciją teismui arba, remdamosi nukrypti leidžiančia nuostata, reglamentuoti prokuratūros, įgalios patvirtinti, teritorinę jurisdikciją <...>

Vokietijos mokesčių institucijų, kurios pagal *Abgabenordnung* [Vokietijos mokesčių kodeksas, 2002 m. spalio 1 d. redakcija (*BGBL.* 2002 I, p. 3866; *BGBL.* 2003 I, p. 61)] 386 straipsnio 2 dalį savarankiškai atlieka baudžiamąjį tyrimą, prašymai neturi būti patvirtinti teisminės institucijos arba teismo. Tokiu atveju pagal Vokietijos mokesčių kodekso 399 straipsnio 1 dalį ir [1994 m. birželio 27 d. paskelbtos redakcijos *Gesetz über die internationale Rechtshilfe in Strafsachen* (Vokietijos įstatymas dėl savitarpio tarptautinės pagalbos baudžiamosiose bylose) (*BGBL.* 1994 I, p. 1537)] 77 straipsnio 1 dalį mokesčių institucijos prisiima prokuratūros teises ir pareigas; taigi, pačios veikia kaip teisminė institucija, kaip tai suprantama pagal [Direktyvos 2014/41] 2 straipsnio c punktą.“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

- 10 Diuseldorfo mokestinių baudžiamųjų bylų tyrimų tarnyba MS atžvilgiu atlieka tyrimą dėl sukčiavimo mokesčiais. MS, kaip ribotos atsakomybės bendrovės valdytoja, įtariama laikotarpiu nuo 2015 m. iki 2020 m. vasario mėn. nedeklaravusi iš viešnamio eksploatavimo pasiektos apyvartos, dėl ko liko nesumokėta apie 1,6 mln. EUR mokesčių.
- 11 Atlikdama šį tyrimą tarnyba priėmė Europos tyrimo orderį, kurį 2020 m. liepos 23 d. perdavė *Staatsanwaltschaft Graz* (Graco prokuratūra, Austrija). Šiuo sprendimu minėta tarnyba paprašė Graco prokuratūros iš Austrijoje esančio banko gauti dokumentus, susijusius su dviem MS vardu atidarytomis banko sąskaitomis, už laikotarpį nuo 2015 m. sausio 1 d. iki 2020 m. vasario 28 d.
- 12 Minėto sprendimo K skirsnyje buvo nurodyta, kad jį priėmė „teisminė institucija“. Taigi kompetentinga tarnyba neužpildė to paties sprendimo L skirsnio, kuriame, jeigu jį patvirtintų teisminė institucija, reikėtų nurodyti šios institucijos duomenis.
- 13 Iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad, vadovaujantis *Strafprozessordnung* (Austrijos baudžiamojo proceso kodeksas), bankas gali būti įpareigotas suteikti su banko sąskaita susijusius duomenis ir perduoti su ja susijusius dokumentus tik taikant tyrimo priemonę, kurią turi paskirti prokuratūra, remdamasi teismo leidimu.
- 14 2020 m. rugpjūčio 5 d. Graco prokuratūros prašymu priimta nutartimi *Haft- und Rechtsschutzrichterin* (Kalinimo ir teisminės apsaugos teismas) prie *Landesgericht für Strafsachen Graz* (Graco apygardos baudžiamųjų bylų teismas, Austrija) leido vykdyti šio sprendimo 11 punkte nurodytą Europos tyrimo orderį. 2020 m. rugpjūčio 7 d. Graco prokuratūra nurodė įvykdyti prašomą priemonę.
- 15 MS apskundė 2020 m. rugpjūčio 5 d. nutartį *Oberlandesgericht Graz* (Graco aukštesnysis apygardos teismas, Austrija), kuris yra prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas. Tame teisme MS teigia, kad Diuseldorfo mokestinių baudžiamųjų bylų tyrimų tarnyba nėra nei „teisminė institucija“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2014/41 1 straipsnio 1 dalį, nei „išduodančioji institucija“, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 2 straipsnio c punktą. Taigi ši tarnyba neturi kompetencijos išduoti Europos tyrimo orderį.
- 16 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pabrėžia, kad jo prašoma nuspręsti dėl Diuseldorfo mokestinių baudžiamųjų bylų tyrimų tarnybos išduoto Europos tyrimo orderio vykdymo teisėtumo. Jis patikslina, kad teisminė institucija nepatvirtino šio orderio, kaip numatyta Direktyvos 2014/41 2 straipsnio c punkto ii papunktyje, kai išduodančioji institucija yra institucija, kuri nėra teisėjas, teismas, ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas ar prokuroras, kompetentingas atitinkamoje byloje. Taigi reikia nustatyti, ar mokesčių administratorius, pagal Vokietijos teisę

įgaliojas dėl tam tikrų apibrėžtų nusikalstamų veikų prisiimti prokuratūros teises ir pareigas, gali būti prilygintas „teisminei institucijai“, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 1 straipsnio 1 dalį, ir „prokurorui“, kaip tai suprantama pagal minėtos direktyvos 2 straipsnio c punkto i papunktį.

- 17 Šio teismo teigimu, argumentai, grindžiami šių nuostatų formuluote ir jų loginiu pagrindu, kaip juos išaiškino Teisingumo Teismas 2020 m. gruodžio 8 d. Sprendime *Staatsanwaltschaft Wien (Suklastoti mokėjimo nurodymai)*, (C-584/19, EU:C:2020:1002) ir generalinis advokatas M. Campos Sánchez-Bordona išvadoje byloje *Finanzamt für Steuerstrafsachen und Steuerfahndung Münster* (C-66/20, EU:C:2021:200), prieštarauja tokiam prilyginimui.
- 18 Šiomis aplinkybėmis jis pabrėžia, kad mokesčių administratoriaus, kuris Direktyvos 2014/41 2 straipsnio c punkto i papunktyje pateiktame teisminių institucijų sąrašė nenurodytas kaip išduodančioji institucija, institucinė pozicija aiškiai skiriasi nuo prokuratūros, kuri nurodyta šiame sąrašė, pozicijos.
- 19 Taigi, skirtingai nei prokuratūra, mokesčių administratorius yra administracinis subjektas, priklausantis vykdomajai valdžiai, turintis kompetenciją mokesčių srityje ir integruotas į Vokietijos finansų ministerijos hierarchinę struktūrą, neturintis jokio savarankiškumo, nepriklausomumo ir veiksmų laisvės. Jis turi teisę savarankiškai vykdyti baudžiamąjį tyrimą tik dėl tam tikrų konkrečių nusikalstamų veikų, kol pats neatsisako tos bylos prokuratūros naudai arba kol ši neperima minėtos bylos, o tai įmanoma bet kuriuo momentu ir be konkrečios priežasties. Kai prokuratūra atlieka tyrimą, mokesčių administratorius turi tik tokias teises ir pareigas, kurios priskirtos policijos tarnyboms. Kai mokesčių administratorius atlieka tyrimą savarankiškai, jis tik „prisiima“ prokuratūrai per ikiteisminį tyrimą suteiktas teises ir pareigas, tačiau pats jų neturi.
- 20 Atvirkščiai, prokuratūros institucinei pozicijai būdinga tai, kad teismuose ji veikia kaip teisėtumo garantas, veiksmingai dalyvauja vykdant teisingumą ir tarnauja viešajam interesui, susijusiam su įstatymų laikymuisi.
- 21 Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas sutinka, kad taip pat galima manyti, jog tuomet, kai mokesčių administratorius prisiima prokuratūros teises ir pareigas, jis gali būti prilygintas „teismui“ ir „išduodančiajai institucijai“, kaip tai suprantama atitinkamai pagal Direktyvos 2014/41 1 straipsnio 1 dalį ir 2 straipsnio c punkto i papunktį.
- 22 Iš tiesų iš 2020 m. gruodžio 8 d. Sprendimo *Staatsanwaltschaft Wien (Suklastoti mokėjimo nurodymai)* (C-584/19, EU:C:2020:1002, 51 ir 56–73 punktai) matyti, jog vienintelė sąlyga, kad Direktyvos 2014/41 2 straipsnio c punkto i papunktyje nurodytą subjektą būtų galima kvalifikuoti kaip „išduodančiąją instituciją“, siejama su jo kompetencija nagrinėjamoje byloje ir Europos tyrimo orderio išdavimu laikantis šioje direktyvoje numatytų garantijų.
- 23 Šiomis aplinkybėmis *Oberlandesgericht Graz* (Graco aukštesnysis apygardos teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar [Direktyvos 2014/41] 1 straipsnio 1 dalies [pirmą pastraipą] ir 2 straipsnio c punkto i papunktį reikia aiškinti taip, kad „teismine institucija“ ir „išduodančiąją instituciją“, kaip jos suprantamos pagal šias nuostatas, taip pat turi būti laikoma *Finanzamt für Steuerstrafsachen und*

Steuerfahndung (Vokietijos mokestinių baudžiamųjų bylų ir mokestinių tyrimų tarnyba), kuri pagal nacionalinės teisės nuostatas turi teisę prisiimti prokuratūros teises ir pareigas, susijusias su tam tikromis nusikalstamomis veikomis?“

Dėl prejudicinio klausimo

- 24 Savo vieninteliu klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar Direktyvos 2014/41 1 straipsnio 1 dalies pirma pastraipa ir 2 straipsnio c punkto i papunktis turi būti aiškinami taip, kad valstybės narės mokesčių administratorius, kuris pagal nacionalinę teisę vietoj prokuratūros savarankiškai atlieka mokestinius tyrimus ir yra prisiėmęs šiai institucijai suteiktas teises ir pareigas, gali būti laikomas „teisminė institucija“ ir „išduodančiąja institucija“, kaip tai suprantama atitinkamai tiek pagal vieną, tiek pagal kitą nuostatą.
- 25 Aiškinant šias nuostatas, reikia atsižvelgti ne tik į jų tekstą, bet ir į kontekstą ir teisės akto, kuriame jos įtvirtintos, tikslus (šiuo klausimu žr. 2020 m. gruodžio 8 d. Sprendimo *Staatsanwaltschaft Wien (Suklastoti mokėjimo nurodymai)*, C-584/19, EU:C:2020:1002, 49 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 26 Pirma, dėl pažodinio aiškinimo reikia priminti, kad Direktyvos 2014/41 1 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje Europos tyrimo orderis apibrėžiamas kaip teisminis sprendimas, kurį priėmė ar patvirtino valstybės narės teisminė institucija, siekdama kitoje valstybėje narėje vykdyti vieną ar kelias konkrečias tyrimo priemones, kad laikantis šios direktyvos būtų surinkti įrodymai.
- 27 Šioje nuostatoje vartojama sąvoka „teisminė institucija“ joje neapibrėžta. Taigi minėtą nuostatą reikia aiškinti kartu su kitomis Direktyvos 2014/41 nuostatomis, visų pirma su jos 2 straipsnio c punktu.
- 28 Toje nuostatoje apibrėžiama, kas šioje direktyvoje suprantama kaip „išduodančioji institucija“. Pagal minėtos direktyvos 2 straipsnio c punkto i papunktį išduodančioji institucija – tai „teisėjas, teismas, tiriantysis [ikiteisminį tyrimą atliekantis] teisėjas ar prokuroras, kompetentingas atitinkamoje byloje“. Pagal tos pačios direktyvos 2 straipsnio c punkto ii papunktį išduodančioji institucija taip pat yra „bet kuri kita kompetentinga institucija, kaip apibrėžė išduodančioji valstybė, konkrečioje byloje veikianti kaip baudžiamajame procese tyrimą atliekanti institucija, pagal nacionalinę teisę kompetentinga nurodyti rinkti įrodymus“. Be to, iš šios nuostatos matyti, kad tuo atveju, kai Europos tyrimo orderį priima tokia „kita <...> institucija“, ją turi patvirtinti teisminė institucija, t. y. teismas, ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas ar prokuroras išduodančiojoje valstybėje, prieš ją perduodant vykdančiajai institucijai.
- 29 Taigi iš Direktyvos 2014/41 2 straipsnio c punkto aiškiai matyti, kad ši nuostata išskiria dvi išduodančiųjų institucijų kategorijas, kurios atitinkamai nurodytos i ir ii papunkčiuose.
- 30 Taigi šios direktyvos 2 straipsnio c punkto i papunktyje kaip „išduodančiosios institucijos“ aiškiai įvardijami teisėjai, teismai, ikiteisminį tyrimą atliekantys teisėjai ar prokurorai, su sąlyga, kad jie turi jurisdikciją atitinkamoje byloje (šiuo klausimu žr. 2020 m. gruodžio 8 d. Sprendimo *Staatsanwaltschaft Wien (Suklastoti mokėjimo nurodymai)*, C-584/19, EU:C:2020:1002, 50 ir 51 punktus).

- 31 Šioms keturioms institucijoms bendrai būdinga tai, kad jos visos dalyvauja vykdant teisingumą (pagal analogiją žr. 2019 m. gegužės 27 d. Sprendimo *OG ir PI (Liubeko ir Cvikau prokuratūros)*, C-508/18 ir C-82/19 PPU, EU:C:2019:456, 60 punktą). Be to, remiantis šiuo vertinimu, jos, kaip matyti iš Direktyvos 2014/41 2 straipsnio c punkto ii papunkčio, laikomos „teisminėmis institucijomis“, kaip tai suprantama pagal šią direktyvą.
- 32 Reikia pridurti, kad iš pačios Direktyvos 2014/41 2 straipsnio c punkto i papunkčio formuluotės, visų pirma iš jungtuko „ar“ vartojimo, išplaukia, kad šioje nuostatoje išsamiai išvardytos šios keturios institucijos.
- 33 Šį aiškinimą patvirtina šios direktyvos 2 straipsnio c punkto ii papunktis, kuriame numatyta, kad sąvoka „išduodančioji institucija“ apima antrąją institucijų kategoriją. Ši kategorija apima visas „kitas“ institucijas, nei nurodytos minėtos direktyvos 2 straipsnio c punkto i papunktyje, su sąlyga, kad tokia institucija turi kompetenciją veikti kaip baudžiamajame procese tyrimą atliekanti institucija (šiuo klausimu žr. 2021 m. gruodžio 16 d. Sprendimo *Spetsializirana prokuratura (Vežimo ir vietos nustatymo duomenys)*, C-724/19, EU:C:2021:1020, 29 punktą). Tokios institucijos išduotą Europos tyrimo orderį prieš perduodant jį vykdančiajai institucijai turi patvirtinti „teisminė institucija“, kuriai taikomas tos pačios direktyvos 2 straipsnio c punkto i papunktis.
- 34 Taigi Direktyvos 2014/41 2 straipsnio c punkto ii papunktyje esanti nuoroda į „bet kuri[ą] kit[ą] <...> institucij[ą]“, aiškiai rodo, kad bet kuri institucija, kuri nėra teisėjas, teismas, ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas ar prokuroras, nurodyti šios direktyvos 2 straipsnio c punkto i papunktyje, turi būti nagrinėjama atsižvelgiant į minėtos direktyvos 2 straipsnio c punkto ii papunktį. Vadinasi, neteisminė institucija, kaip antai administracinė institucija, gali patekti į sąvoką „išduodančioji institucija“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2014/41 2 straipsnio c punkto ii papunktį, šio sprendimo 33 punkte primintomis sąlygomis.
- 35 Darytina išvada, kad šios direktyvos 2 straipsnio c punkto i ir ii papunkčiuose atsispindi pagal valdžios atskyrimo principą, kuris neatsiejamas nuo teisinės valstybės veikimo, daromas skirtumas tarp teisinės valdžios ir vykdomosios valdžios. Taigi teisinės institucijos tradiciškai suprantamos kaip institucijos, dalyvaujančios vykdant teisingumą, kitaip nei, be kita ko, administracinės institucijos ar policijos įstaigos, kurios priklauso vykdomajai valdžiai (šiuo klausimu žr. 2016 m. lapkričio 10 d. Sprendimo *Poltorak*, C-452/16 PPU, EU:C:2016:858, 35 punktą).
- 36 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad, atsižvelgiant į Direktyvos 2014/41 2 straipsnio c punkto formuluotę, skiriamos dvi išduodančiųjų institucijų kategorijos, kurios iš esmės yra skirtingos. Bet kurios institucijos, aiškiai nenurodytos šios nuostatos i papunktyje pateiktame sąrašė, padėtis turi būti nagrinėjama pagal jos ii papunktį.
- 37 Valstybių narių mokesčių administratorių nėra tarp institucijų, kurių baigtinis sąrašas pateiktas minėtos nuostatos i papunktyje. Taigi jie turi būti laikomi išduodančiosiomis institucijomis, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 2 straipsnio c punkto ii papunktį, jeigu įvykdytos šioje nuostatoje numatytos sąlygos.
- 38 Antra, Direktyvos 2014/41 2 straipsnio c punkto kontekstas ir šios direktyvos tikslas taip pat patvirtina pažodinių šios nuostatos aiškinimą, pateiktą šio sprendimo 36 punkte.

- 39 Iš tiesų, kalbant apie kontekstinį aiškinimą, svarbu pažymėti, pirma, kad Direktyvos 2014/41 4 straipsnyje, kuriame nustatytos procesų, per kuriuos gali būti išduotas Europos tyrimo orderis, rūšys, šiuo pagrindu nurodomi tiek „teisminių institucijų“, tiek „administracinių institucijų“ pradėti procesai. Taigi šis straipsnis patvirtina daromo skirtumo tarp šių dviejų institucijų rūšių svarbą, atsižvelgiant į šioje direktyvoje, konkrečiai jos 2 straipsnio c punkte, nustatytą teisinį pagrindą.
- 40 Antra, siejant Direktyvos 2014/41 1 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos ir 2 straipsnio c punkto nuostatas, matyti, kad Europos tyrimo orderio, kuris yra teismo sprendimas, išdavimas bet kuriuo atveju reikalauja teisminės institucijos įsikišimo. Iš tiesų tokį sprendimą pati institucija turi arba išduoti, arba jį patvirtinti, jeigu jį išdavė „kita <...> institucija“, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 2 straipsnio c punkto ii papunktį.
- 41 Kaip ir iš tų nuostatų formuluočių, iš jų konteksto matyti, kad teisminės institucijos aiškiai atskiriamos nuo kitų institucijų, galinčių išduoti Europos tyrimo orderį.
- 42 Dėl Direktyvos 2014/41 tikslo reikia priminti, kad šia direktyva, kaip išplaukia iš jos 5–8 konstatuojamųjų dalių, siekiama pakeisti nevientisą ir sudėtingą įrodymų rinkimo baudžiamosiose bylose su tarptautiniu elementu sistemą ir, įdiegus viena priemonę (vadinamąjį „Europos tyrimo orderiu“) grindžiamą paprastesnę ir veiksmingesnę sistemą, palengvinti ir paspartinti teismų bendradarbiavimą ir taip prisidėti prie Sąjungai nustatyto tikslo tapti laisvės, saugumo ir teisingumo erdve įgyvendinimo, remiantis didesniu valstybių narių tarpusavio pasitikėjimu (šiuo klausimu žr. 2021 m. gruodžio 16 d. Sprendimo *Spetsializirana prokuratura (Vežimo ir vietos nustatymo duomenys)*, C-724/19, EU:C:2021:1020, 36 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 43 Šiuo klausimu siekiant tikslo garantuoti paprastesnę ir veiksmingesnę valstybių narių tarpusavio bendradarbiavimą reikia paprastai ir be abejonių identifikuoti Europos tyrimo orderį išdavusią instituciją, kad būtų galima nustatyti, ar tokį sprendimą turi patvirtinti teisminė institucija pagal Direktyvos 2014/41 2 straipsnio c punkto ii papunktį. Šio sprendimo 36 punkte pateiktas aiškinimas, pagal kurį abi išduodančiųjų institucijų, kaip tai suprantama pagal šio direktyvos 2 straipsnio c punktą, kategorijos viena nuo kitos iš esmės skiriasi, leidžia pasiekti šį tikslą, nes jis gali leisti vienareikšmiškai nustatyti, ar išduodančioji institucija patenka į šios nuostatos i arba ii papunkčio taikymo sritį.
- 44 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad tiek Direktyvos 2014/41 2 straipsnio c punkto formuluotė, tiek šios nuostatos kontekstas ir šia direktyva siekiamas tikslas prieštarauja Austrijos ir Vokietijos vyriausybės pateiktam funkciniam aiškinimui, pagal kurį, jei pagal nacionalinę teisę mokesčių administratorius prisiima prokurorui suteiktas teises ir pareigas, jis turi būti prilygintas prokurorui, todėl laikomas „išduodančiąja institucija“, kaip tai suprantama pagal minėtos direktyvos 2 straipsnio c punkto i papunktį.
- 45 Iš tiesų dėl tokio aiškinimo mokesčių administratorius pagal teisinį pagrindą, kuriuo vadovaudamasis įgyvendina savo įgaliojimus, būtų priskirtas prie išduodančiųjų institucijų, numatytų Direktyvos 2014/41 2 straipsnio c punkto i papunktyje arba jos 2 straipsnio c punkto ii papunktyje. Be to, taip aiškinant, šioje direktyvoje daromas akivaizdus skirtumas tarp teisminių institucijų ir administracinių institucijų taptų ne toks aiškus. Dėl tokio aiškinimo, jei toks administratorius patektų į pirmosios iš šių nuostatų taikymo sritį, jis, kaip vykdomosios valdžios institucija, galėtų išduoti Europos tyrimo orderį be jokios teisminės institucijos įsikišimo. Jeigu būtų laikomasi tokio požiūrio, atsirastų teisinis netikrumas ir kiltų grėsmė, kad Europos tyrimo

orderio įgyvendinimo sistema taptų sudėtingesnė ir taip būtų pakenkta paprastesnės ir veiksmingesnės valstybių narių tarpusavio bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose sistemos sukūrimui.

46 Atsižvelgiant į visus išdėstytus motyvus, į pateiktą klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 2014/41 1 straipsnio 1 dalies pirma pastraipa ir 2 straipsnio c punkto i papunktis turi būti aiškinami taip:

- valstybės narės mokesčių administratorius, kuris pagal nacionalinę teisę vietoj prokuratūros savarankiškai atlieka mokestinius tyrimus ir yra prisiėmęs šiai institucijai suteiktas teises ir pareigas, negali būti laikomas „teismine institucija“ ir „išduodančiąja institucija“, kaip jos suprantamos atitinkamai tiek pagal vieną, tiek pagal kitą nuostatą
- vis dėlto toks administratorius gali patekti į sąvoką „išduodančioji institucija“, kaip tai suprantama pagal minėtos direktyvos 2 straipsnio c punkto ii papunktį, jeigu įvykdytos šioje nuostatoje įtvirtintos sąlygos.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

47 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

2014 m. balandžio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/41/ES dėl Europos tyrimo orderio baudžiamosiose bylose 1 straipsnio 1 dalies pirma pastraipa ir 2 straipsnio c punkto i papunktis

turi būti aiškinami taip:

- valstybės narės mokesčių administratorius, kuris pagal nacionalinę teisę vietoj prokuratūros savarankiškai atlieka mokestinius tyrimus ir yra prisiėmęs šiai institucijai suteiktas teises ir pareigas, negali būti laikomas „teismine institucija“ ir „išduodančiąja institucija“, kaip jos suprantamos atitinkamai tiek pagal vieną, tiek pagal kitą nuostatą,
- vis dėlto toks administratorius gali patekti į sąvoką „išduodančioji institucija“, kaip tai suprantama pagal minėtos direktyvos 2 straipsnio c punkto ii papunktį, jeigu įvykdytos šioje nuostatoje įtvirtintos sąlygos.

Parašai.